

Kronik

Kulturkalender

Kulturkalenderen, der udkommer som del af *Diamanten*, giver et samlet overblik over sæsonens udstillinger, koncerter, foredrag og arrangementer. Det samme gør den elektroniske kulturkalender, som findes via adressen <www.kb.dk>.

Bøger og bibliotek

De ældste danske bøger digitaliseres

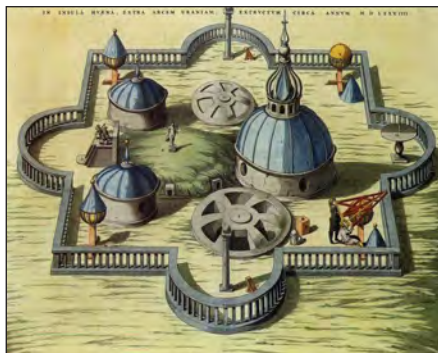
Det Kongelige Bibliotek og det engelsk-amerikanske firma Proquest har indgået en aftale om at digitalisere de ældste bøger fra perioden 1482-1600 i den danske nationalsamling og samtidig gøre dem frit tilgængelige for universiteter, biblioteker og institutioner i Danmark. Fra 2010 vil man via sin skærm kunne se sjældne værker og zoome ind på interessante detaljer i f.eks. *Saxo-kroniken* ca. 1502, *Biblia* – (Christian 3.s Bibel) 1550 og *Kriegsbuch* (indbundet til Frederik 2.) 1578.

Det Kongelige Biblioteks direktør Erland Kolding Nielsen udtaler: ”Jeg er meget glad for partnerskabet med Proquest, der gør det muligt at digitalisere litteratur fra det 15. og 16. århundrede. Det er vigtigt også for de små, ikke kun for de store, lande i Europa at få digitaliseret deres litterære kulturarv. Det Kongelige Biblioteks samling har meget at tilbyde forskere og boghistorikere inden for mange områder, ikke kun i Danmark, men i hele verden og ikke mindst med tanke på, at begrebet national på flere områder først hører til i en senere historisk periode”.

Samarbejdsprojektet er banebrydende, idet det både drager fordel af en specialiseret viden indenfor den del af forlagsbranchen, som udgiver digital litteratur inden for humaniora og samtidig sikrer muligheden for en øget tilgang til en del af den europæiske kulturarv for forskere i hele verden.

Dan Burnstone, vicedirektør for det humanistiske område hos Proquest udtaler: ”Vi er begejstrede for vores partnerskab med Det Kongelige Bibliotek. Det cementerer det første skridt hen imod etableringen af en ikke-engelsk parallel til *Early English Books Online* (EEBO), som har vist sig at være til stor nytte for nutidens forskning. Den danske nationalsamling består af mange værker, der havde afgørende betydning for det pan-europæiske tankesæt i det 16. og 17. århundrede.”

Det digitaliserede materiale inkluderer også astronomen og alkymisten Tycho Brahes (1546-1601) værker, som han skrev for 1597 på Uranienborg på

Stjerneborg på Hven ca. 1595. Stjerneborg var Tycho Brahes underjordiske observatorium opført ca. 1581 ved siden af slottet Uranienborg. Tycho Brahe anså ikke Uranienborg for tilstrækkelig til sit videnskabelige brug. Han ønskede større nøjagtighed og ville beskytte sine instrumenter mod bl.a. vindstød. Illustration fra Johan Blaeu's Atlas Major, 1662 (Det Kongelige Bibliotek).

Hven. Pilotprojektet vil også inkludere det 17. århundredes udgaver med Brahes og hans efterfølger Johannes Keplers (1571-1630) arbejde.

Pilotprojektet digitaliserer ca. 2.600 værker skrevet på dansk, latin, tysk og andre sprog.

Polarforsker Ejnar Mikkelsens dagbøger nu på nettet

Håndskriftafdelingen modtog i foråret 2009 en værdifuld samling, bestående af Ejnar Mikkelsens dagbøger fra de ekspeditioner, som han i starten af 1900-tallet deltog i og var leder af, herunder ikke mindst den berømte "Alabama-ekspedition" (1909-12), hvor han søgte efter Danmark-ekspeditionens døde og deres efterladte papirer.

Det lykkedes ham at finde Jørgen Brønlunds grav og de af Mylius-Erichsen i varder nedlagte beretninger. Ekspeditionen var planlagt til at vare et år, men han og ledsageren Iver P. Iversen måtte ufrivilligt vente to år på undsætning, efter at deres skib var sunket.

De mange dagbøger er nu – i lighed med Knud Rasmussens dagbøger – blevet udgivet på nettet, og i tilgift til dagbøgerne er også udgivet Ejnar Mikkelsens *Indberetninger til Komiteen for Alabama Expeditionen*, 1911-12, samt J. P. Kochs *Vardeberetning* til Mylius-Erichsen 8/6 1907 og Gustav Thostrups og A. L. Wegeners *Vardeberetning* til Mylius Erichsen 28/4 1907, der begge blev fundet af Ejnar Mikkelsen i Depotet paa Amdrups Land.

Ejnar Mikkelsen udgav både videnskabelige og mere populære bøger om sine arktiske oplevelser.

Dagbøgerne bringes i deres helhed, dvs. med alle beskrevne blade, dog er længere sammenhængende partier af

ubeskrevne blade i flere tilfælde sprunget over. Fremvisningssystemet (eRez) gør det muligt at vælge en enkelt side i de viste opslag og zoome ind på siden. Det er ligeledes muligt at vende siderne.

Det Kongelige Bibliotek har meget omfattende samlinger til belysning af Grønlands historie, kultur og topografi. En samlet oversigt findes på temasiden "Grønlandica".

Udstillinger

Glances in between – East and West

Med udstillingen *Glances in between – East and West* skildrede den berlinsk-svenske reportagefotograf Ann-Christine Jansson tiden før, under og efter murens fald med en helt særlig vinkel. Tætte portrætter og menneskelige blikke mellem østtyskere og vesttyskere fortæller historien om DDR-diktaturet, der blev tvunget i knæ af sin befolkning i revolutionsåret 1989.

Som øjenvidne skildrer Ann-Christine Jansson en af de talrige politiske omvæltninger, som tyskerne har gennemgået i moderne tid. Udover at være et visuelt, historisk dokument, demonstrerede udstillingen den kraft og det stærke

Tegning af den norske bladtegner Roar Hagen.

billedsprag, som karakteriserede datidens sort-hvide reportagefotografi.

Udlånsbroen, 12. oktober - 28. november 2009.

Vores klima

I den lange række af udstillinger, som Bladtegnermuseet har afholdt igennem de seneste 10 år, er der imellem de mange præsentationer af nye donationer vist udstillinger med forskellige temaer som udgangspunkt.

Og i forbindelse med den store internationale Klima-konference i december 2009 er der blevet skabt en bredt favnende temaudstilling over emnet – set med bladtegnernes skarpe penne.

Bladtegnermuseets havde inviteret en række nordiske bladtegnere til at

bidrage med deres opfattelse af de globale problemer, der blev gjort til genstand for internationale drøftelser i dagene i december i Bella Centret.

Udstillingen blev med andre ord norske, svenske og danske bladtegnere, af den svenske bladtegner Riber Hansson.

Tiina Itkonen: Kullorsuaq I, 2006.

neres besyv til de store og alvorlige problemer, vi i fællesskab står overfor, og som vores politikere under konferencen håber at kunne finde starten til fælles tiltag imod.

Bladtegrerne angreb de mange spørgsmål og emner på hver deres måde og måske nok så meget i forsøget på at se tingene mere fra den almindelige verdensborgers side.

Det blev gjort med skarphed, med humor og med bid og vid.

Det er første gang Bladtegrermuseet åbnede op for bladtegrerne udefra, men konferencens indhold og alvor lagde i sig selv op til samarbejde og fælles fodslag, derfor.

Bladtegrerengen og Udlånsbroen, 9. december 2009 - marts 2010.

Songs from the cold seas

– Olaf Otto Becker og Tiina Itkonen

Udstillingen viste værker af to samtidskunstnere, der over en længere årrække har arbejdet i Grønland.

Tiina Itkonen (Finland, f. 1968) skildrede livet og landskabet i nogle af jordens nordligste beboede egne i det nordvestlige Grønland. Med stor indlevelse og følsomhed skildrede hun gennem åndeløst smukke billeder et samfund og en kultur under pres.

Olaf Otto Becker (Tyskland, f. 1959) vandrede med sit storformatkamera langs gletsjerspalter og over smeltende isflager for at dokumentere smeltningen af indlandsisen helt tæt på. Hans monumentale fotografier af brusende smeltevandsfloder, der graver sig gennem islandskabet på deres vej mod havet, giver i al deres nøgternhed og brutale skønhed oplevelsen af at se hjælpeløst til, mens den uafvendelige katastrofe kommer nærmere.

Det arktiske landskabs barske natur og lokalbefolkningen på Grønland har i århundreder tiltrukket opdagelsesrejsende,

Tiina Itkonen: Man IV, 2002. Den finske fotograf Tiina Itkonen skildrer livsbetingelserne i Grønland.

Olaf Otto Becker: River 2, 07/2008, Position 1, 69°47'37"N, 49°33'17"W, Altitude 931 m.

forskere og kunstnere. Mange historier er gennem tiden blevet fortalt om øen i nord og oftest er landet og dets befolkning blevet skildret i ord og billeder af udefrakommende.

Grønland er i dag, som et af de steder, hvor landskabet forandrer sig hurtigst i verden, blevet 'verdens navle' i klimadebatten og det er de efterhånden ikoniske, alarmerende billeder af smeltende isbjerge, der dominerer billedet af Grønland. Men bliver de mange politiske ekspeditioner til og billeder fra Grønland et statisk symbol for klimaforandringer og glemmes landet i det storpolitiske spil, det ufrivilligt er blevet en del af?

Med *Songs from the cold seas* trådtes et skridt nærmere øen "ved det yderste

hav" og præsenterede forskellige stemmer, der tilsammen gav en tankevækkende skildring af den grønlandske natur og lokalsamfundets udfordringer og betingelser i dag. Tiina Itkonens og Olaf Otto Beckers nutidige fotografiske fremstillinger fra henholdsvis det nordvestlige Grønland og den ufremkommelige indlandsis var sat i scene med historiske fotografier fra Grønland omkring år 1900.

Udstillingen viste desuden en perlerække af tidlige grønlandsfotografier fra museets egen samling, der hver på sin måde spejler temaer og motiver i Itkonens og Beckers værker.

Det Nationale Fotomuseum, Søjlesalen, 28. november 2009 - 6. marts 2010.

SAVE

Den italienske kunstner Annibel Cunoldi Attems lægger ikke skjul på, at hun gerne vil være med til at redde verden. Hendes seneste installation på Det Kongelige Bibliotek, har titlen SAVE.

Det er et nødråb, som udtrykker kunstnerens bekymring for klimaforandringerne. Værket var skabt til FN's klimakonference i København. Annibel Cunoldi Attems installationer er altid en kombination af arkitektur, fotografi og ord. SAVE er inspireret af overgange mellem nyt og gammelt, mellem inde og ude, mellem kulde og varme. Overgange repræsenterer altid et valg. Op eller ned, frem eller tilbage.

I sin transparente installation har hun anbragt vulkanudbruddets ild i bunden, jorden illustreres ved en gammel

romersk vej, vandet kommer fra de smeltende gletsjere og endelig får himlen over Berlin lov til at afslutte menneskets globale platform, der både kan være ramme for klogskab og dumhed.

Allerede i 1990 – lige efter Murens fald, flyttede Annibel Cunoldi Attems til Berlin, hvor hun blev en central figur i det blandede og multikulturelle kunstmiljø, lokalt kendt som den såkaldte Szene. Den italienske kunstner, der er født nær grænsen til Slovenien, betragter sig som en europæer, der taler i et kulturelt og kunstnerisk verdenssprog.

I SAVE finder man ord fra latin til dansk. Cunoldi Attems håber, at ordene kan få folk til at stoppe – bare for et øjeblik, reflektere og måske ændre adfærd. Ud over den vulkanrøde helvedesild er SAVE sort og hvid.

Installationen SAVE på Udlånsbroens vestlige yderside. Kunstneren er den italienske Annibel Cunoldi Attems og installationen blev opsat i forbindelse med COP15, FN's klimatopmøde i København i december 2009. Foto: Det Kongelige Bibliotek.

Annibel Cunoldi Attems har udstillet i Italien, Tyskland, Frankrig, Spanien, Østrig og Slovenien.

Nomade

I anledning af COP15, Klimatopmødet kunne man i Den Sorte Diamant opleve den litterære udstilling *Nomade*, af den kendte marokkanske forfatter Youssouf Amine Elalamy, der er en af de mest funklende stjerner på den arabiske litterære himmel netop nu.

Nomade er en novelle om vand – eller rettere manglen på vand – som er håndskrevet på materialer fra nomadernes hverdag; vadsække, kamelsadler, træ osv. Novellen findes ikke i papirformat – den eksisterer udelukkende som kunstudstilling, bestående af 45 dele, der hver især er et kunstværk i sig selv. Læseren oplever novellen ved at bevæge sig fra værk til værk og bliver dermed selv en nomade.

Nomade handler om de udfordringer, nomaderne i Afrika udsættes for på grund af klimaforandringerne. Men den er også en allegori over det moderne menneske, som er i konstant bevægelse, og over de folkevandringer der præger verden, gennem migration, flugt og rejser. Forfatterens eget hjemland, Marokko, er for eksempel under stort pres for at regulere illegal indvandring og smugleri fra det afrikanske kontinent til Europa.

Nomade er i 2009 blevet sat op i Rotterdam og Rabat under stor bevågenhed og er desuden udvalgt som et ud af 8 internationale værker til en stor udstilling i Cape Town i foråret 2010.

Præsentationen af *Nomade* i København var støttet af Center for Kultur og Udvikling (CKU) og Dansk PEN.

Atriet, 8. december 2009 - 9. januar 2010.

Foredrag og debat

Brunch i Diamanten:

Jan Lindhardt og Nikolaj Ifversen om 170 års politisk talekunst

lørdag 3. oktober 2009

Man kunne høre Jan Lindhardt, tidligere biskop og dr.theol. og Nikolaj Ifversen, forfatter og journalist, fortælle om 170 års talekunst i danske politiske taler lige fra Ørsted og Hørup til Poul og Pia.

Forfatterne skildrede den politiske retorik ud fra deres bog *Ingen over Tinget - intet under tæppet*, der tager et historisk strejftog fra 1800-tallets stænderforsamlinger til i dag.

Talekunsten blev belyst ud fra politiske begivenheder samt betydningsfulde politiske aktører på danske talerstole.

Arrangeret af Diamantboghandlen.

Når provokatører mailer

mandag 5. oktober 2009

To af Danmarks mest kendte – og berøgtede – kulturpersonligheder, de to journalister, forfattere og levemænd Jørgen

Leth og Morten Sabroe satte hinanden stævne i Den Sorte Diamant i forbindelse med deres nye, fælles bogudgivelse.

Mailbøger – bøger med forfatternes email korrespondance – er en ny genre, der ellers mest har været benyttet af yngre kvinder. Men det blev der vendt op og ned på nu, da de to provokerende veteraner Leth og Sabroe udgav deres mailbog *Det er derfor folk knepper så meget i det her land*.

I bogen går de to forfattere og venner i kødet på hinanden, når de uden at lægge fingre imellem afhører hinanden om deres liv, kunst og karrierer.

Sidste gang Sabroe og Leth var sat sammen i offentligt regi, fik de foruden at udøve djævluddrivelse på det danske kulturmiljø også publikum til at bryde ud i fællessang. Det blev ingen stille aften.

Østers på Kempinski – og andre europæiske fortællinger om Berlinmurens fald

mandag 19. oktober og 29. oktober 2009
Lykke Friis, ph.d. i statskundskab og prorektor for Københavns Universitet, talte om et Europa, der stadig befinder sig i grænselandet mellem det gamle Vesteuropa og det nye ”hele” Europa.

Europa kunne have set meget anderledes ud uden Berlinmurens fald.

Rester af Berlinmuren ved Niederkirchnerstraße 2009.

Sovjetunionen kunne have sat tropperne ind mod de jublende øst- og vestberlinere, Frankrig og Tyskland kunne have blokeret for genforeningen, og EU's og NATO's østudvidelse kunne have udviklet sig til et skrivebordsprojekt.

Så galt gik det som bekendt ikke. Men Europa har brugt så mange kræfter på både genforening og udvidelsen, at regeringerne ikke har haft tid og overskud til at reagere på de nye udfordringer, der er kommet til siden: 11. september, finanskrisen og Kinas udvikling.

Nu kunne man opleve prorektor Lykke Friis og yngste medlem af EU's refleksionsgruppe, tale om et Europa, der stadig befinder sig i grænselandet mellem det gamle Vesteuropa og det nye ”hele” Europa. Og en europæisk befolkning, der i brede træk har mistet tilliden til EU. Hvordan kan de europæiske ledere på ét og samme tidspunkt sætte punktum for ”det gamle Europa” og føre kontinentet ind i en tid med terror, klima- og finanskriser og ikke mindst Asiens eksplosive rolle?

Lykke Friis er en levende og engageret fortæller og fik i marts 2009 DR's formidlingspris Rosenkærprisen for sin evne til at gøre svære problemstillinger

forståelige og abstrakte problemstillinger konkrete. Hun fortæller på en måde, så nye – og ikke mindst unge – læsere bliver fanget.

Arrangeret af Diamantboghandlen.

Carmen

Operaintroduktion

mandag 26. oktober 2009

Henrik Engelbrecht introducerede Det Kongelige Teaters opsætning af Georges Bizets uopslidelige opera *Carmen* – den rå

Tegning af Galli-Marié, fra den originale opsætning af *Carmen*, 1875.

historie om en kvinde, der sætter sin personlige frihed over alt andet. De mange mænd, der forelsker sig i hende, betaler prisen, indtil hun i sidste ende selv må betale den ultimative pris.

Det blev den roste opsætning fra Glyndebourne Festi-

valen i England, skabt af David McVicar, som publikum oplevede, da *Carmen* havde premiere på Operaen i begyndelsen af november.

David McVicar har tidligere iscenesat *Titus* og *Poppeas Kroning* på Det Kongelige Teater.

Première 8. november 2009.

Lever nationalkunsten?

Kultur, romantik og nation

onsdag 28. oktober 2009

Som en del af temaet i Den Sorte Diamant *Verden for evigt* beskæftigede efterårets foredragsrække sig med, hvordan kunsten og kulturen i fortid og fremtid knyttes til nationen. Mange steder bliver kunsten spændt for nationale vogne, hvilket mange mente skete, da Danmark fik sin egen kulturkanon i 2006.

Oplægsholdere: Henrik Holm, museumsinspektør, Statens Museum for Kunst, og forfatteren Janne Teller.

Ariadne på Naxos

Operaintroduktion

mandag 2. november 2009

Operadramaturg Henrik Engelbrecht introducerede Det Kongelige Teaters opsætning af Richard Strauss' opera om en ambitiøs, ung komponist, som mod sin vilje tvinges til at lade sin første tragiske opera opføre sammen med letbenede og muntre gøglerindslag.

Men mødet mellem det tragiske og komiske viser sig alligevel mere frugtbart end først antaget.

Richard Strauss dirigerer. Karikatur af Theo Zasche.

Den internationale stjerneinstruktør Robert Carsen gæstede Det Kongelige Teater for første gang med sin berømmede iscenesættelse, der undersøger kunstens væsen og slår bro mellem de to halvdele i *Ariadne på Naxos* på en hidtil uset og tankevækkende måde.

Première 15. november 2009.

Langs den tidligere grænse mellem øst- og vestblokken, 'Jerntæppet' – her det tidligere grænseområde mellem Thüringen og Hessen i Tyskland – skal en smal stribe beskyttet natur opstå. Dette 'grønne bælte' skal række fra Barentshavet i nord til Sortehavet i syd.

Brunch i Diamanten:

Niels Barfoed

– Mit hemmelige liv bag jerntæppet

lørdag 7. november 2009

Journalisten og forfatteren, der af den tjekniske efterretnings-tjeneste fik dæknavnet Tomis-A, gav et indblik i sine hemmelige opgaver under Den Kolde Krig. Om aktiviteter bag jerntæppet, skygning, overvågning og arrestation, et gensyn med gamle gerningssteder og ikke mindst personer – både venner og fjender. En politisk, historisk og personlig rejse tilbage i tiden – med humor, som kun afstand i tid gør det muligt.

Arrangeret af Diamantbog-handlen.

Brown Bag Lectures

– med klassikerne til frokost

mandag 9. november 2009

Det var muligt at spise frokost med Platon, Proust og Shakespeare, da Det Kongelige Bibliotek inviterede til kompakt eftermiddagsforelæsning i Diamanten.

De har gjort det i lang tid på Museum of Modern Art og Columbia University i New York, og nu gør Den Sorte Diamant det også!

Brown Bag Lectures er en times frokostforelæsninger, hvor man får opfrisket nogle af de stør-

ste litterære hovedværker, som de fleste kender, men de færreste har læst. Hvad var det, Platon mente om staten, og fik Hamlet nogensinde sin Ofelia? Man kunne tage en pause fra den hektiske hverdag og nyde frokosten i selskab med filosofisk statslære, blodigt kongemord og la Belle Époque.

Mandag 9. nov. : Lektor Anne-Marie Eggert Olsen, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, om Platons *Staten*.

Tirsdag 10. nov: Lektor, dr.phil. Lars Kaaber om Shakespeares *Hamlet*.

Onsdag 11. nov.: Mag.art. Neal Ashley Conrad om Prousts *På sporet af den tabte tid*.

Nationalromantik i USA

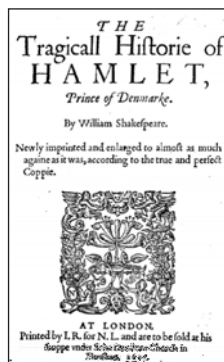
og Mellemøsten

Kultur, romantik og nation

mandag 16. november 2009

Som en del af temaet i Den Sorte Diamant *Verden for evigt* beskæftigede efterårets foredragsrække sig med, hvordan kunsten og kulturen i fortid og fremtid knyttes til nationen. Mange steder bliver kunsten spændt for nationale vogne, og som afslutning på efterårets foredragsrække så man på nationalromantik på internationalt plan.

Oplægsholdere: Vincent F.

Hamlet-udgave fra 1605.

Hendricks, professor i filosofi ved Københavns Universitet og Jakob Skovgaard-Petersen, professor ved Københavns Universitet.

Destilleret klassiker:

Hamsuns Sult som rå-teater

onsdag 25. november 2009

Der blev skåret helt ind til benet, da Det Kongelige Bibliotek i samarbejde med Politiken Plus og den norske ambassade præsenterede Knut Hamsuns hovedværk *Sult* som rå-teater på scenen.

Kulisser, kostumer og andre ”overflødigheder” var skåret væk til fordel for en nøgen og intens teateroplevelse da Gerz Feigenberg dramatiserede Hamsuns verdenskendte fortælling i anledning af 150-året for den store norske forfatters fødsel.

Skuespillerne Cecilia Zwick Nash, Peter Gilsfort og Feigenberg selv forvandlede Diamantens scene til Hamsuns univers, mens de interagerede med billeder, lyd og breve fra Det Kongelige Biblioteks samlinger.

Knut Hamsun var en visionær fortæller og fantastisk sprogskeber, og *Sult* var ikke blot hans hovedværk, men en tilstand han var født ind i. Hele hans forfatterskab var en lang og fanatisk søgen efter det ypperste og det grænseoverskridende – efter det sande. Med *Sult* som rå-teater hyldede Det Kongelige Bibliotek Hamsun som ikke bare Norges, men hele verdens store forfatter.

Tannhäuser

Operaintroduktion

tirsdag 15. december 2009

Det Kongelige Teaters Wagner-forestillinger har vakt opsigt over hele verden. Nu fortsætter rejsen i Wagners univers med

den intense og tragiske fortælling om en mand, der går til grunde i sin splittelse mellem kunst og kærlighed i en helt ny iscenesættelse af Kasper Holten.

Operadramaturg Henrik Engelbrecht introducerede

Richard Wagner dirigerer. Skyggetegning af W. Bithorn.

opsætningen på Det Kongelige Teater, der bød på et fremragende sangerhold under ledelse af Friedemann Layer.

Première 20. december 2009.

International forfatterscene

Dario Fo

Italien

mandag 9. november 2009

I løbet af det seneste år har en bred vifte af verdenslitteraturens allerstørste navne optrådt i Den Sorte Diamant og gjort International Forfatterscene til et levende debatforum for international litteratur.

Nu blev der så føjes endnu et verdensnavn til rækken, da Diamanten helt exceptionelt præsenterede den italienske forfatter, teatermand og nobelpristager Dario Fo.

Som både forfatter, instruktør, skuespiller, maler og komponist er multikunstneren Dario Fo CV mere end langt. Den brede internationale berømmelse har han dog nået for sine utallige satiriske og folkelige teaterstykker, der altid sætter aktuelle samfundsproblematikker under kritisk lup.

Han er elsket over det meste af verden og berømt for sin konstante samfundskritik. Genialiteten af hans forfatterskab blev slået fast, da han tildeltes Nobelprisen i litteratur i 1997.

Teaterinstruktør og dramatiker Nicolai Cederholm interviewede Fo – om litteratur, teater, kunst, kærlighed og klima. Dario Fo har beskæftiget sig med klimaproblematikken på sin helt egen måde, bl.a. i sit stykke *L'Apocallise Rimandata* (Dommedag udsat – velkommen katastrofe).

Monica Ali

England

torsdag 12. november 2009

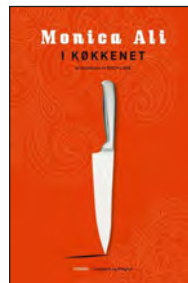
PRE-OPENING af BogForum

Igen i år samarbejdede Det Kongelige Bibliotek med BogForum om et særarrangement dagen før bogmessens officielle åbning. De besøgende, som ikke kunne vente til åbningsdagen med at få en stor litterær oplevelse, fik her muligheden for at møde en af messens mange udenlandske

forfattere, da britiske Monica Ali gæstede Det Kongelige Bibliotek torsdag aften 12. november.

Monica Ali kommer oprindeligt fra Bangladesh i Indien, men har levet det meste af sit liv i England. Hun debuterede med den i dag internationalt anerkendte roman *Brick Lane* i 2003, som er blevet nomineret til nogle af de største litteraturpriser, herunder Bookerprisen.

På International Forfatterscene fortalte Ali om sin aktuelle roman *I køkkenet*, hvor hun ligesom i *Brick Lane* skildrer personer i en multikulturel ramme.

I køkkenet har sit omdrejningspunkt i en højtprofileret restaurant i London, hvor køkkenchefen og mesterkokken agerer som hovedperson.

Omkring ham sker en række mystiske og forstyrrende hændelser, der sætter ham i dilemmaer, der går ind i privatlivet og arbejdslivet såvel som verden omkring.

Ali fletter køkkenchefens skæbne sammen med personer fra alverdens folkeslag, lige fra liberiske flygtninge til sexarbejdere fra de tidligere østlande.

Man kan roligt kalde Ali for en aktuell og vedkommende forfatter ud fra hendes forfatterskabs fællestræk: skildringer af det multietniske samfund i det 21. århundrede.

Dette blev blandt andet inspirationen til samtalen under hendes besøg i

Den Sorte Diamant.

Monica Ali på International Forfatterscene var en del af litteraturfestivalen *København Læser*, som afholdtes 6.-12. november 2009.

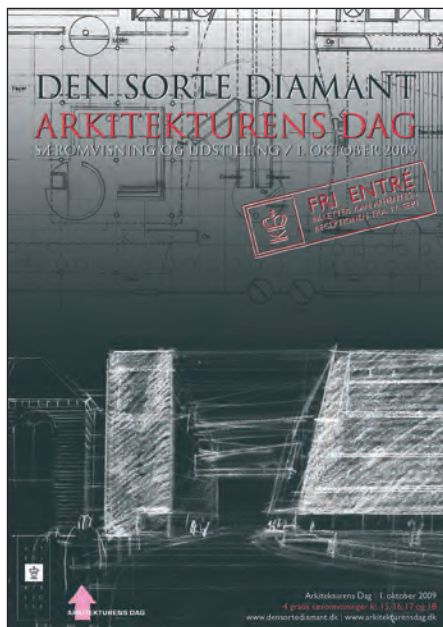
Andre arrangementer

Fra skitse til Sort Diamant

Torsdag 1. oktober 2009

I samarbejde med Akademisk Arkitektforening tilbød Den Sorte Diamant fire eksklusive, gratis omvisninger, der gik bag facaden på et af Danmarks store arkitektoniske pejlemærker.

I år er det ti år siden Den Sorte Diamant stod færdig ved Københavns havnefront. Siden indvielsen er arkitekturen blomstret op langs havnen, men

Diamanten er stadig i dag blandt de mest funkende bygninger på Bryggen.

På *Arkitekturens Dag* den 1. oktober havde man mulighed for at komme på et ekstraordinært besøg i Det Kongelige Biblioteks smukke hus. Omvisningerne akkompagneredes af visningen af en kort dokumentarfilm, der opridsede Diamantprojektet fra det blot var en tom byggegrund, til bygningen stod færdig.

Desuden var der mulighed for at gå på opdagelse i Diamantens ti-årige historie i udstillingen *Diamanten – fra idé til i dag*. Der blev taget afsæt i arkitektfirmaet Schmidt, Hammer og Lassens originale, håndtegnede skitser fra 1993, men udstillingen illustrerede også, hvordan huset gennem årene har udviklet sig, både som bibliotek og som kulturelt samlingspunkt.

Kulturnat i Den Sorte Diamant

fredag 9. oktober 2009

Kulturen kom på aftenarbejde og oplevelserne stod i kø, da kulturnatten endnu engang buldrede løs i Det Kongelige Bibliotek. Diamanten var fyldt med spektakulære, smukke, lærerige, fantasifulde, skræmmende, morsomme og bragende indslag! Fra ladte kanoner til klassisk bogbinderi; fra kulturdebat til fotokunst; fra færøsk musik til poetisk dans; Den Sorte Diamant inviterede alle til en forrygende og usædvanlig aften med oplevelser for enhver smag!

Med udgangspunkt i Jørgen Frantz Jacobsens roman *Barbara* og til musik af det færøske kor Mpiri kastede Saga Dance Company sig ud i et eventyrligt og lidenskabeligt dansestykke hele huset rundt!

På Søren Kierkegaards Plads lige udenfor Diamanten, fyldtes aftenen med bulder og brag, da der hver halve

time affyredes kanoner magen til dem fra Kronborg. Imellem affyringerne kunne publikum komme tættere på kanonerne og høre om historien bag.

I Dronningesalen kunne man tage temperaturen på kulturlivet, da en række fremtrædende ledere og aktører fra det skandinaviske kunst- og kulturliv diskuterede, vendte og drejede deres personlige erfaringer med det kunstneriske lederskab. Hvad vil det sige at være leder for kunstneriske og kreative medarbejdere? Vil kunsten overhovedet lade sig lede? I en oplevelsesøkonomisk tid, hvor grænsen mellem kultur- og erhvervsliv bliver stadig mere diffus, er disse spørgsmål mere relevante end nogensinde før.

Uwe Bødewadt, kulturchef på Det Kongelige Bibliotek, styrede et panel bestående af blandt andre forfatter og filosof, Ole Fogh Kirkeby; rektor for Den Danske Filmskole, Poul Nesgaard; tidligere generaldirektør i DR, Christian S. Nissen; samt tidligere chef for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur och design i Oslo, Sune Nordgren.

Ved Diamantboghandlen fremviste rigtige håndbogbindere fra Co'libri Bogbinderi ægte boghåndværk, som man gjorde det i gamle dage, og gennem hele aftenen løftede Det Kongelige Biblioteks mange eksperter sløret for bibliotekets hemmeligheder og viste rundt bag kulissen i de mange forskellige afdelinger.

15. Bogseminar

Fredag 30. oktober 2009

Rækken af Det Kongelige Biblioteks årlige endagsseminarer med aspekter af bogens historie som tema begyndte i 1991. Der har været deltagelse både fra Sverige og Norge, og en lang række af seminarbidragene foreligger siden trykt i *Nordisk*

Tidskrift för Bok- och Biblioteksväsen, Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger og Magasin fra Det Kongelige Bibliotek.

I 2009 var temaet "Kildeudgivelse".

Universitetslektor, dr.phil.

Johnny Kondrup: Store udgaveprojekter i Norden, igangværende og planlagte

Projektleder, dr.philos. Karen Skovgaard-Petersen: Ludvig Holberg Udgaven (Det Danske Sprog- og Litteraturselskab)

Forskningsprofessor Niels Krabbe: Dansk Center for Musikudgivelse Seniorstipendiat, mag.art. Elisabeth Fabritius: Anna og Michael Anchers breve (Det Kongelige Bibliotek og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab)

Bibliotekar Bendt Viinholt Nielsen: Om at udgive en uregerlig komponist (Rued Langgaard).

Fra seksualmoral i 1800-tallet til vestindiske kvinder

Folkemindesamlingens temadag

Lørdag 7. november 2009

Alle mennesker fortæller historier. Hele dagen igennem fortæller vi og lytter til hinandens historier – fra de små fortællinger over kaffen til de store fortællinger om nationens tilblivelse.

Dansk Folkemindesamlings temadag handlede om sammenhængen mellem fortælling og fællesskab. Fem korte foredrag belyste, hvordan de historier, vi fortæller til os selv og om os selv, er med til at fylde de fællesskaber, som vi alle er en del af.

Fortællinger kan være opdigtede eller selvoplevede. Gennem andres fortællinger spejler tilhørerne sig selv og hører om det liv, der venter dem eller andre. De bliver vidne til, hvad der er

godt og ondt, vigtigt eller ligeegyldigt, og de ser langsomt verden folde sig ud i fælles øjenhøjde.

Ved hjælp af fortællingen kan vi berøre de emner, som vi ikke kan tale direkte om, og vi kan bruge historierne til at få orden på tilværelsen – for os selv og andre. Når en fortælling bliver fortalt med tilstrækkelig autoritet eller hyppighed, opstår der ikke sjældent en udtalt eller implicit enighed om, at denne fortælling er sand. Fortællinger gengiver med andre ord bestemte normer og værdier. Men enigheden har en bagside: De, som ikke genkender sig selv i fortællingen, hører ikke nødvendigvis med i fællesskabet. Fortællinger er dermed essentielle for at markere, hvilke fællesskaber vi enten personligt tilhører, eller føler os forskellige fra.

Sammen belyste temadagens foredrag, hvordan fortællinger har været med til at skabe mening blandt både historiske og nutidige fællesskaber. De trak linjer på tværs af fortællingens mange facetter.

Overarkivar, ph.d. Else Marie Kofod: Fortællinger om forførelse og seksualmoral i 1800-tallets bondesamfund.

Arkivar, cand.mag. Lene Andersen: Historiefortællere om fortælling – fortid, fællesskab og fordybelse.

Cand.mag. Anne Mette Holme Bertelsen og cand.mag. Camilla Gohr: Fortællingens kraft – fødslen set i et narrativt perspektiv.

Professor Karen Fog Olwig: Den gode slægtning – historier om udvandring og tilbagekomst blandt vestindiske kvinder.

Forsker, ph.d. Marianne Holm Pedersen: Store og små fortællinger – tradition og fællesskab blandt irakiske kvinder i København.

BogForum 2009

Det Kongelige Bibliotek var repræsenteret på stand 23 på BogForum 13.-15. november 2009 sammen med Forlaget Museum Tusulanum, Aalborg Universitetsforlag og Syddansk Universitetsforlag.

Foruden eksempler på mange spændende udgivelser kunne man også høre præsentationer af nogle af de nyeste publikationer. Det drejede sig om:

Fredag 13. Seniorforsker, dr.phil. Knud Arne Jürgensen: *Bifald og Bølgebrøder*.

Lørdag 14. Seniorforsker, mag.art. Elisabeth Fabritius: *Anna Anchers Pasteller*.

Lørdag 14. Forskningsbibliotekar, mag.art. Bruno Svindborg: *Litterære håndskrifter på nettet*.

Søndag 15. Lektor, cand.phil. Inger Sørensen: *Niels W. Gade og hans europæiske kreds. En brevveksling 1836-1891*.

H.O. Lange-Prisen til Steffen Heiberg

H.O. Lange-Prisen, som gives for fremragende forskningsformidling, tildeltes i 2009 historikeren Steffen Heiberg for værket *En ny begyndelse – Europas kulturhistorie i middelalderen*, der er udkommet på Gads Forlag.

I priskomiteens motivering fremhæves det, at *En ny begyndelse* er en ”bredt anlagt europæisk kultur- og samfundshistorisk syntese, der spænder over 1000 års historie, skrevet på baggrund af en omfattende læsning og fordybelse i et udvalg af samtidige kilder. En så ambitiøs og vellykket formidling af europæisk kulturhistorie er ikke

Udenrigsminister Per Stig Møller overrakte H.O. Lange-Prisen 2009 på Bogmessen i Forum til Steffen Heiberg for bogen En ny begyndelse. Tegning af Claus Seidel.

fremlagt for et dansk publikum af en dansk historiker siden Hartvig Frisch.”

H.O. Lange-Prisen blev overrakt af udenrigsminister, dr.phil. Per Stig Møller på BogForum fredag den 13. november 2009.

Steffen Heiberg, der er forskningschef ved Frederiksborgmuseet, har et omfattende forfatterskab bag sig. Han har bl.a. skrevet biografier om Christian 4. og Corfitz Ulfeldt, hvortil kommer arbejder om dansk portrætkunst og Frederiksborg slot foruden et stort antal historiske og kulturhistoriske artikler.

H.O. Lange-Prisen er på 50.000 kr. og uddeles hvert år.

Prisen blev indstiftet i 2001 af Det Kongelige Bibliotek og G.E.C. Gads Fond.

Students only!

Carl Nielsen til verden og til Students Only!

fredag 6. november 2009

Students Only! er et gratis tilbud til studerende, med adgang til eksklusive Students Only!-særarrangementer, mulighed for dialog med forskere, foredragsholdere og debattører, sidste-øjebliks-tilbud med helt lave priser, og særtilbud fra Diamantboghandlen og café øieblikket.

Koncerten var et led i fejringen af Carl Nielsen året, som markerede afslutningen på Carl Nielsen Udgravens 15-årige forsknings- og udgivelsesarbejde.

Program: Carl Niensens Opus 13, g-mol.

Musik

Poul Ruders møder György Ligeti

Athelas i Diamanten II

tirsdag 6. oktober 2009

Sinfonietta Copenhagen

Pierre-André Valade, dirigent

Rolf Hind, klaver

Maria Kontra, mezzosopran

I den tidlige sommer 2009 fyldte komponisten Poul Ruders 60 år. Det markerede Athelas og Det Kongelige Bibliotek med denne koncert, hvor musik af Poul Ruders blev sammenstillet med en af det 20. århundredes helt store europæiske komponister, György Ligeti.

Blændende instrumentation, musikalske farver og psykologisk timing kendetegner Poul Ruders' musik, som i de sidste 25 år har stået stærkt på den internationale musikscene, ikke mindst i USA

og England. Den billedskabende musik har altid ligget Poul Ruders på sinde, og han har da også skrevet flere stort anlagte operaer. Det er fra den seneste, *Proces Kafka*, at suiten for lille orkester *KafKapriccio* henter sit materiale. Suiten er skrevet i 2008 og tilegnet Athelas Sinfonietta Copenhagen; *KafKapriccio* fik sin danske førsteopførelse ved denne koncert.

György Ligetis *Klaverkoncert* fra slutningen af 1980'erne stiller store krav til solisten. Her skunne man opleve den med den engelske pianist Rolf Hind, som herhjemme er kendt for sit tætte samarbejde med Per Nørgård. Koncertens andet værk af Ligeti er *Sippal, Doppal, Nádibegedíivel* (With Pipes, Drums, Fiddles) fra 2000, hvor mezzosopranen Maria Kontra er solist.

Koncerten indledtes med Poul Ruders' *Regime* fra 1984.

DiamantEnsemblet!

tirsdag 20. oktober 2009

DiamantEnsemblet

Stine Hasbirk, bratsch

Hver sæson er en koncert helliget DiamantEnsemblets ti musikere uden ”indblanding” fra solister. Her vælger musikerne det, de allerhelst vil spille sammen og præsentere for publikum i Dronningesalen. Valget til denne oktoberkoncert var faldet på værker af Hindemith, Brahms og Mozart.

Mozarts *Klarinetkvintet* fra 1789 er et af de mest centrale værker for klarinettister, og kan vel uden overdrivelse karakteriseres som ”et elsket kammermusikværk”. Det var naturligvis DiamantEnsemblets egen klarinettist, Søren Elbo, der var i centrum.

Program: Paul Hindemith: *Kleine Kammermusik*, opus 24 nr. 2, for blæser-

kvintet; Wolfgang A. Mozart: *Klarinetkvintet*, A-dur, KV 581; Johannes Brahms: *Strygekvintet* nr. 2, G-dur, opus 111.

Sponsorer: Siemens, Beckett-Fonden, Oticon Fonden, Knud Højgaards Fond. Mediepartner: DR P2.

Joel Frederiksen & Ensemble Phoenix Stemmer i Diamanten

lørdag 24. oktober 2009

Den amerikanske bassanger Joel Frederiksen er en musikalsk storyteller – han siger selv, at det at synge en god historie fascinerer ham stærkt.

Joel Frederiksens store publikum i USA og Europa er også fascineret – af de mange smukke og dramatiske historier, som især renæssancens og den folkelige sangtradition byder på og især af Joel Frederiksens dybe, klangfulde basstemme, som han selv akkompagnerer på lut.

Joel Frederiksen har studeret sang og lut i New York og Michigan. Han begyndte sin karriere i USA og Canada som oratorie- og operasanger, og fra begyndelsen var den tidlige musik en væsentlig del af Joel Frederiksens repertoire, men han har også sunget i forestillinger som f.eks. Kurt Weills *Mahagonny* ved Salzburg Festivalen.

Joel Frederiksen er nu bosat i München, hvor han i 2003 etablerede Ensemble Phoenix. Ensemblet spiller på historiske instrumenter, der passer til landet og tidsperioden.

Ensemble Phoenix optræder internationalt med en bred vifte af programmer fra renæssancen, barokken og 18-1900-tallets Amerika, og ensemblets seneste cd-udgivelse *The Elfín Knight* rummer ballader og danse fra renæssancens England. Cd'en er blevet meget populær

og har fået flotte anmeldelser i internationale musikmagasiner. Denne aften kunne Joel Frederiksen og ensemble opleves i Dronningesalen med en god del af sangene fra *The Elfin Knight*.

Det var første gang, han gav koncert i Danmark, og det har en særlig betydning for ham: Joel Frederiksens tipoldefar, Lars Frederiksen, var en ung, fattig husmand på Lolland i 1880'erne. I 1881 emigrerede han til USA, hvor han endte i Minnesota med egen gård (som stadig er i familien Frederiksens eje).

Theatre of Voices: Stimmung Stemmer i Diamanten

fredag 30. oktober 2009

Kan man høre på samme akkord i 70 minutter? Og føle en indre ro bagefter? Svaret er op én selv, men en musikanmelder fra the *Guardian* beskrev opførelsen af Karlheinz Stockhausens sjældent opførte *Stimmung* som en særdeles fredfyldt og meditativ oplevelse.

Den musikalske avantgardes bannerfører, Karlheinz Stockhausen, skrev værket i 1968 til et nydannet vokalsemble i Köln, der ville udfordre og videreudvikle den traditionelle vokalsekstet, som har sin oprindelse i renæssancen.

Værket er unikt ved sine langsomme, rolige og flydende klange, der gives ny karakter af et utal af stemmefænomener som stavelser, nynnen og tekstoplæsning, og som derfor kræver stor stemmebeherskelse af værkets seks sangere.

Stockhausen var kendt for at møde opførelsen af sine egne værker med kritisk øre. Der skulle meget til for at gøre ham tilfreds. Men Stockhausen blåstempled Theatre of Voices, da han inviterede vokalsemblet og deres kunstneriske

Stockhausens Stimmung (TOV/O20808-08278): Theatre of Voices opfører Stockhausens æn-agtige vokalbærk Stimmung. Foto: Det Kongelige Bibliotek.

leder, den herboende engelske dirigent Paul Hillier, til at opføre *Stimmung* ved åbningskoncerten af Berliner Festspiele i efteråret 2008, som desværre ikke blev åbnet af Stockhausen selv, da han døde kort forinden, men invitationen understreger vokalsemblets kunstneriske og tekniske overskud.

Der var mulighed for en utraditionel koncertoplevelse, da de seks barfodede sangere opfører værket i Dronningesalen.

Koncerten va støttet af Augustinus Fonden.

Silesian Strygekvartet (Polen)

lørdag 7. november 2009

Silesian Strygekvartet:

Szymon Krzeszowicz, violin

Arkadiusz Kubica, violin

Lukasz Syrnicki, bratsch
Piotr Janosik, cello
Det Kongelige Bibliotek fejrede i 2009 afslutningen på Carl Nielsen Udgavens 15-årige forsknings- og udgivelsesarbejde. Resultatet er det største musikudgivelsesprojekt nogensinde i Danmark. Under titlen *Carl Nielsen til verden!* markerede biblioteket med udstilling, foredrag og koncerter, at Carl Niensens samlede produktion nu stilles til rådighed for det internationale musikliv i hele sin mangfoldighed og bredde.

Den sidste koncert i den forbindelse var med den polske Silesian Strygekvartet, der spillede Carl Nielsen, Górecki og Szymanowski.

Silesian Strygekvartet kunne i 2008 fejre sit 30-års jubilæum. Siden kvartetten blev grundlagt i 1978 af fire studerende fra Musikkonservatoriet i Katowice, har den modtaget en lang række priser både i Polen og internationalt. Kvartetten har indtil nu spillet mere end 1.000 koncerter ved turnéer i Europa, USA og Asien, og har desuden udgivet en mængde plader og cd'er. I øvrigt er kvartettsens nuværende 1. violinist, Szymon Krzeszowiec, et kendt ansigt på de danske musikscener; han er nemlig violinisten i Trio Aristos.

Program: Szymanowski:

Strygekvartet nr. 2, opus 56; Carl Nielsen:

Strygekvartet nr. 1, g-mol; opus 13; Górecki:

Strygekvartet nr. 2, Quasi una fantasia.

Koncerten var støttet af Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsens Legat.

Jeppe Just Christensen møder Pelle Gudmundsen-Holmgreen

Athelas i Diamanten III

lørdag 14. november 2009

Athelas Sinfonietta Copenhagen

Pierre-André Valade, dirigent

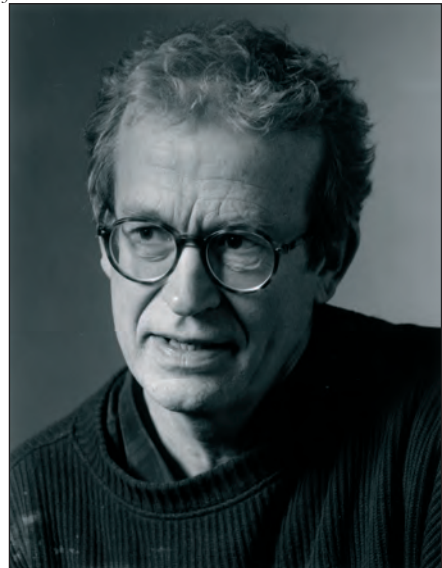
Den unge komponist Jeppe Just Christensen (f. 1978) er i perioden 2009-11 huskomponist hos Athelas Sinfonietta Copenhagen.

Han er en af de mest interessante stemmer i sin generation, og ved koncerten præsenterede Athelas Jeppe Justs musik sammen med en af de mest betydelige skikkelser i dansk musik, Pelle Gudmundsen-Holmgreen, der i november fejrede sin 77 års fødselsdag. Selv om der aldersmæssigt er langt imellem dem, er de på flere måder kunstnerisk beslægtede.

Blandt de tre Jeppe Just-værker, der præsenteredes ved koncerten, var *Ground* vol. 3, hvor den klassiske guitar ligger på musikerens knæ. De sædvanlige fingerfærdige greb er udskiftet med et klodset glasrør – med støj og skrammel synger alle strengene med.

Program: Pelle Gudmundsen-Holmgreen: *Præludium til din tavshed*,
Pelle Gudmundsen-Holmgreen: *Plateaux*

Den danske komponist Pelle Gudmundsen-Holmgreen, født 1932.

pour deux (1970); Jeppe Just Christensen: *Kühler Krug* (2007); Jeppe Just Christensen: *Ground* vol. 3 (2004); Jeppe Just Christensen: *Movin'* (2005); Pelle Gudmundsen-Holmgreen: *Last Ground*.

Koncertserien Athelas i Diamanten gennemførtes med støtte fra OAK Foundation.

DiamantEnsemblet & Erik Schumann

tirsdag 17. november 2009

DiamantEnsemblet

Erik Schumann, Violin

Erik Schumann er 27 år og har allerede optrådt som solist med nogle af de væsentligste internationale symfoniorkestre som Gewandhaus Orkestret i Leipzig, Orchestre de Paris og Chicago Symfoniorkester.

Ved siden af de mange solistopgaver er Erik Schumann også en passioneret kammermusiker, og han har bl.a. givet en recital sidste år i Tokyo med Christoph Eschenbach ved flyglet. Erik Schumann har modtaget en række priser, bl.a. Bernstein Prisen ved Slesvig-Holsten Festivalen i 2004.

Erik Schumann er født i Tyskland af tysk/rumænsk-japanske forældre og spiller på en fin Stradivarius fra 1722 stillet til rådighed af Nippon Music Foundation.

Program: Joseph Haydn:

Divertimento a sei, C-dur, for fløjte, obo, to violiner, bratsch, cello og kontrabas; Giuseppe Tartini: *Djævlrillesonaten*, version for soloviolin og strygere af R. Zandonai; Ludwig van Beethoven: *Septet*, opus 20, for klarinet, fagot, horn, violin, bratsch, cello og kontrabas.

Sponsorer: Siemens, Beckett-Fonden, Oticon Fonden, Knud Højgaards Fond. Mediepartner: DR P2.

Pianister i Diamanten: Jens Elvekjær Musik af Brahms, Ravel og Bent Sørensen

tirsdag 24. november 2009

Jens Elvekjær har i en periode været mest kendt som pianist i den prisvindende klavertrio Trio con Brio; men i de senere år har han sideløbende med sit triospil etableret sig som en af Danmarks mest efterspurgte solopianister både nationalt og internationalt.

Da han tidligt i 2008 gav koncert i Dronningesalen, var det musikalsk overblik, overskud og nærvær, der prægede hans fortolkninger, ikke mindst i Ravels *Gaspard de la nuit*. *Politiken* skrev efterfølgende "... det var her [Ravels *Gaspard de la nuit*], at Elvekjær virkelig imponerede med en musikalitet, teknik og ikke mindst ro, der var helt unik."

Jens Elvekjær spillede mere Ravel (*Miroirs*), da han gav endnu en solo-koncert i Diamanten.

Program: Haydn: *Sonata* c-dur Hob. 49; Bent Sørensen: *Shadows of Silence*; Ravel: from *Miroirs*; Schumann: *Carneval*.

Erhvervelser

Håndskriftafdelingen

Martin A. Hansens breve til Sven Havsteen-Mikkelsen

Håndskriftafdelingen har som gave modtaget de mange breve, som forfatteren Martin A. Hansen fra 1949 til sin død i 1955 sendte til maleren Sven Havsteen-Mikkelsen.

De to venner arbejdede sammen om flere bogprojekter, herunder ikke mindst om *Orm og Tyr*, der udkom i 1952, og som med Martin A. Hansens tekst og Sven Havsteen-Mikkelsens træsnit er resultatet af deres rejser sammen med Ole Wivel i årene 1949-51 i Danmark og områder, der tidligere var danske.

Da Sven Havsteen-Mikkelsens breve til Martin A. Hansen findes i dennes arkiv, er nu hele den omfangsrige korrespondance bevaret for forskere og andre interesserede

Svend Erichsen: Maskinskrevet manuskript med rettelser og tilføjelser til *Realismens gennembrud i parisisk teater i det 19. århundrede*, 528 s., 1972.

Jens Kistrup: Materiale vedr. Jens Kistrups skole- og gymnasietid på Sortedam Gymnasium, herunder vedr. medvirken i skoleblade, skolekomedier og -revyer og klubben "D. H. K."

Dora Nordlunde, 1882-1974, sygeplejerske og Eleonora Nordlunde, 1878-ca. 1957, sygeplejerske: 2 dagbøger med titlen "Petrograd 1917".

Tage la Cour: Scrapbøger med breve og fotografier samt enkelte personalia m.m.

Johannes V. Jensen: 5 brevkort og 10 breve til Tage la Cour, 1943-1948, indlagt i håndlavet æske, signeret af Juul-Lassen.

Holger Drachmann: 18 breve 1894-1900 til hans datter, Lisbeth Drachmann.

Ole Sarvig: Manuskript til "Blues" (1945), oversættelse af Langston Hughes' *The Weary Blues*, samt til *I Taagen og Tiden* (1944). Endvidere 2 digte og 1 fotografi.

F.P. Jac: Efterladte papirer.

Musik- og Teaterafdelingen

Det Kongelige Bibliotek har modtaget et originalt Carl Nielsen-manuskript, komponistens renskrift til sangen *Hjemstavn* (Jeg vandrer over mine Fædres Jord), komponeret i 1929.

Teksten er forfattet af Frederik Poulsen, som selv opfordrede Carl Nielsen til at sætte versene i musik.

Fremkomsten af dette manuskript udgør et særdeles værdifuldt supplement til kildematerialet, idet den eneste hidtil kendte autografe kilde til denne sang var komponistens blyantskladde.

Det nyopdagede manuskript har fungeret som trykforlæg for den udgave, som i 1940 udkom på musikforlaget Wilhelm Hansen.

Leif Thybos arkiv

Musik- og Teaterafdelingen har fået overdraget Leif Thybos meget omfattende arkiv vedrørende hans virke som komponist, organist og underviser.

Arkivet indeholder bl.a. node-manuskripter til Thybos værker, spole- og kassettebånd, essays, artikler, udklip og undervisningsmateriale.

I løbet af den kommende tid vil materialet blive registreret og gjort søgbart i REX.

Peter Heise: Erotiske Digte

Biblioteket har modtaget en kopi af Peter Heises samling *Erotiske Digte* med tekst af Emil Aarestrup.

Der er tale om en afskrift, som er benyttet som trykforlæg til den udgave af sangene, som kom i juni 1878, kort efter at Heise havde komponeret dem.

Biblioteket har i forvejen Heises eget manuskript til sangene, men det kan med stor sandsynlighed fastslås,

at han egenhændigt har indført en række foredragsbetegnelser i denne afskrift med henblik på trykningen af sangen.

Nye nodemanuskripter fra Chr. Geisler

Som supplement til Musik- og Teaterafdelingens store samling af nodemanuskripter fra komponisten, organisten og sangpædagogen Christian Geisler (1869-1951), har afdelingen modtaget yderligere to manuskripter.

Det drejer sig om *Præludium og Fuga* for strygekvartet og *De Profundis*: Koral, Introduktion og Fuga for Strygere og Træblæseorkester. Foruden manuskripterne har afdelingen modtaget enkelte af komponistens egne afskrifter, to trykte noder og et hæfte med musikteoretiske notater og noter fra én af Chr. Geislers udenlandsrejser.

Nodemanuskripter fra cellisten Rudolf Dietzmann

Cellisten Rudolf Dietzmann (1895-1949) var ligesom sin lillebror Fritz Dietzmann uddannet hos sin far, cellisten Paul Dietzmann. Siden studerede han i Berlin hos Hugo Becker. På initiativ fra kammersanger Emil Holm dannede Rudolf Dietzmann i 1923 han den såkaldte Radiotrio sammen med violinisten Otto Fessel og pianisten Folmer Jensen, og i 1926 blev han koncertmester i Statsradiofoniens nyoprettede orkester, hvor han virkede indtil sin død i 1949.

Nodesamling fra herregården Nysø

En omfattende nodesamling fra herregården Nysø på Sydsjælland er erhvervet af Musik- og Teaterafdelingen. Den stammer fra familien Stampe og er formentlig samlet omkring 1850.

Herregården Nysø nordvest for Præsto blev opført 1671-73 for købmanden Jens Lauridsen.

Samlingen omfatter 11 bind med afskrifter og trykte noder inden for sange, operaarier og klaverstykker, adskillige med tekster på italiensk, fransk, tysk, engelsk og dansk. Bindene afspejler på en fin måde repertoireet på et herresæde i første halvdel af 1800-tallet.

Manuskripter fra Statens Kunstfond

Det Kongelige Bibliotek har modtaget en omfattende samling kopier af nodemanuskripter fra Statens Kunstfond. Det drejer sig om støttede bestillingsværker fra det seneste år fra Tonekunstudvalget for Klassisk Musik, Tonekunstudvalget for Rytmsk Musik og de to udvalg i fællesskab.

På listen over de 100 støttede værker inden for de "klassiske" komponister ses navne som Anders Koppel, Birgitte Alsted, Hans Abrahamsen, John Frandsen, Andy Pape og Fuzzy, blandt de 23 rytmiske værker er bl.a. Butch Lacy, Palle Mikkelsen og Søren Møller repræsenteret, og på den fælles liste, der omfatter 21 værker, står bl.a. Lotte Anker, Jakob Riis og Thomas Sandberg.

Værkerne er registreret i REX, hvor de kan søges på ordet "Manuskriptkopier 2008-09".

Publikationer

Aktuelt fra Håndskriftafdelingen [november, december 2009]. Elektronisk nyhedsbrev, der udkommer ti gange om året (jan.-juni, sept.-dec.). *Aktuelt fra Håndskriftafdelingen* findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Aktuelt fra Musik- og Teaterafdelingen [oktober, december 2009]. Elektronisk nyhedsbrev, der udkommer hver anden måned. *Aktuelt fra Musik- og Teaterafdelingen* findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Bogens Verden. Tidsskrift for litteratur og kultur. Udg. af Det Kongelige Bibliotek og Det Danske Forfatter- og Oversættercenter Hald. Red.: Bruno Svindborg (ansvh.), Jørn Erslev Andersen, Peter Q. Rannes. Årg. 91, 2009, nr. 3. ISSN 0006-5692. Ab. (4 numre a 64 sider) 475 kr. Enkelte nr. 135 kr.

Diamanten. Kulturblad fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lise Bach Hansen (ansvh.). 6. årg., nr. 3. 2009. 24 s. Ill. ISSN 1399-6142. Kr. 20,- .

Gratis for medlemmer af Diamantklubben – Det Kongelige Biblioteks Kulturklub.

Magasin fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lotte Philipson. 22. årg. nr. 3. 2009. 72 s. Ill. ISSN 0905-5533. Kr. 125,- (abonnement), kr. 50,- (løssalg).
Gratis for medlemmer af Diamantklubben – Det Kongelige Biblioteks Kulturklub.

Forsiden: Tiina Itkonen: *Masaitsiaq*, 1998. Fra udstillingen *Songs from the cold seas. Tiina Itkonen og Olaf Otto Becker*, 28. november 2009 - 6. marts 2010, Det Nationale Fotomuseum.

Itkonen veksler mellem smukke landskabsbilleder og indlevende nære portrætter af hverdagslivet i bygderne. Med et deltagende blik møder vi for eksempel drengen Masaitsiaq siddende i sine isbjørneskinsbukser fortabt i egne tanker midt i et køkken, hvor et dyrekranium visuelt støder sammen med et par gummihandsker og en krydderihylde.

Bagsiden: Installationen *SAVE* sættes op på Udlånsbroens vestlige side. Fot: Karsten Bundgaard, Det Kongelige Bibliotek.

